

REND-TARTOMÁNYI KÖZLÖNY

a kap. sz. Jánosról nevezett Ferencrendi tartomány

HIVATALOS LAPJA.

Megjelenik Julius kivételével minden hónap közepén.

1918. Szeptember

A FÓTISZTELENDŐ P. PROVINCIALIS MEGBIZASÁBÓL SZERKESZTI:

P. ROZNIK RAJNER

theológiai tanár.

Kiadótulajdonos: A Kap. Sz. Jánosról Nev. Ferencrendi Tartomány Főnöksége Gyöngyösön.

Az új egyházi törvénykönyv.

A házasság. A codex 1012. canonja hangsúlyozza a keresztény házasságról szóló, az Anyaszentegyház által mindenkor vallott alapítéletet, hogy t. i. Krisztus Urunk magát a házassági szerződést emelte szentségi méltóságra. Majd rövid összefoglalásban következik a tanbeli rész a házasságról általában, melyben természetesen semmi új nem foglaltatik (1012—1016 cc.)

Az *eljegyzés* (sponsalitia) alatt a codex érti úgy az egyoldalú, mint a kétoldalú házassági ígéretet. Az utóbbi a tulajdonképeni értelemben vett eljegyzés. Az új jog szerint mindkettőre ugyanazon elvek alkalmazandók. Sem a házassági ígéret, sem az eljegyzés nem bír érvénnyel sem a külső, sem a belső fórumban, ha nem adott írásban, melyet a feleknek és a plebánosnak, illetve a helyi Ordinariusnak vagy a feleken kívül legalább két tanúnak kell aláírni. Ha az egyik vagy mindkét fél — akár az írás ismeretének hiánya, akár másként való akadályozottsága miatt — nem tudja aláírni az eljegyzési okmányt, ez a körülmény az íratban felemlítendő és még egy külön tanu alkalmazandó, aki szintén aláírásával látja el az okmányt.

Az eljegyzésnek megkötése nem kötelező.

A házassági ígéretnek, valamint az eljegyzésnek jogi következményeit érintőleg az újítás az, hogy a házasság megkötésére kereset nem alapít s ennek folyamánként még az érvényes eljegyzés sem képez többé házassági tiltó akadályt. Nem származik továbbá ezentul az érvényes eljegyzésből sem köztisztességi bontó akadály (impedimentum publicae honestatis). Az okozott károk megtérítése iránt azonban indítható kereset az eljegyzés alapján (1017. c.)

Az eljegyzések anyakönyve továbbra is vezetendő.

A *jegyesvizsgálat* az eddig szokott módon tartandó meg. A házasságkötésnél való közre-

működésre illetékes plebános, ill. h. plebános gondosan és körültekintően vizsgálja meg, vajjon nem forog-e fenn a jegyesek közt valamely házassági akadály; jártasak-e kellőleg a hitben. A netán szükségesnek mutatókozó oktatást a hitigazságok körül, valamint az állapotbeli kötelesekre vonatkozólag végezze a szent ügy fontosságához mért buzgósággal és okossággal. Az új jog külön canonban emeli ki (1033. c.), hogy a plebános tartozik a jegyeseket kioktatni a házasság szent voltáról, a hitvestársaknak egymáshoz és gyermekeikhez való viszonyairól, kötelességeiről.

A *hirdetéseket* a saját, vagyis az a plebános végzi, kinek területén a hirdetendők igazi vagy quasi domiciliummal bírnak. A vagusokra és csak egyházmegyei domiciliummal bírókra nézve tényleges tartózkodás helyének a plebánosa az illetékes a hirdetések eszközzésére.

Az új jog elrendeli, hogy ha valamely jegyes serdült korában (a férfiaknál betöltött 14., a nőknél betöltött 12. év után) hat hónapon át más helyen vagy helyeken is tartózkodott, az Ordinarius elő terjesztendő az üg. aki vagy elrendeli azokon a helyeken a hirdetést vagy a szabad állapotról való megbizonyosodásnak más alkalmas módját írja elő.

A hirdetések úgy végzendők mint eddig. A vegyes vallásu jegyesek, ha ezen akadály alól felmentésben részesülnek, hirdethetők, de a másvallásu jegyes említése nélkül. Azok a jegyesek, akik között a cultus disparitas akadályá forog fenn, ez akadály alól való felmentés esetén sem hirdethetők.

A hirdetés három egymást követő vasárnapon és parancsolt ünnepen történjék. Eltörölt ünnepeken nem eszközölhető. Az új jog megengedi, hogy a hirdetések az eddig előirt alkalmon (inter Missarum solemnium) kívül más istentiszte-

lettel kapcsolatban is történhessenek, ha azon a hivek nagy számban vesznek részt. (1024. c.)

Az 1025. canon hatalmat ad az Ordinariusnak oly rendelkezésre, hogy a hirdetések helyett a jegyesek jegyzéke a plebániatemplom ajtaján legalább nyolc napon át kifüggesztessék. A püspöki karnak rendelete folytán azonban fenn tartandó a szószékről, illetőleg az oltártól való hirdetésnek eddigi gyakorlata.

Az esküvőt csak az utolsó hirdetéstől számított három nap eltelte után engedi meg az új jog, mely előírás alól azonban bármely észszerű ok felment. Ennek elbírálását a plebánosokra bízta. Ne támasszanak e címen különös nehézségeket a plebánosok s a jegyesek által felhozott észszerű okokat fogadják el.

Külön pontos eljárási utasítást ad az új jog azon esetre, ha valamely tevbe vett házassággal szemben akadály gyanúja merül fel. Alapos nyomozást rendel el, melynek folyamán — ha csak nem olyan akadályról van szó, amelynek ismeretéből becstelenség származik a felekre — a plebános ide vonatkozólag eskü alatti két alkalmas tanut hallgat ki s a szükséghez képest magukat a feleket is. A hirdetések azért megkezdendők és folytatandók, de ha a kétely továbbra is fennáll, az ügy a házasság megkötése előtt az Ordinarius elé terjesztendő. Azon esetben, ha kiderítették a biztos akadály, az ügy a nevek elhallgatásával az Ordinarius, illetőleg a S. Poenitentiaris elé terjesztendő, amennyiben titkos akadályról van szó. Ha a kiderített akadály nyilvános, az szabályszerűen elhárítandó. A hirdetések ezen utóbbi esetben nem kezdhetők meg, de ha már megkezdődtek volna, folytatandók. (1031. c.)

A vagusok esketéséhez, a szükség esetét kivéve, mindig kikérendő az egyházmegyei hatóság engedélye. (1032. c.)

A házasságkötést megelőző szent gyónásról és szent áldozásról érvényes az eddigi rendelkezés.

A kiskorúak szülőik tudta nélkül vagy észszerű ellenkezése mellett nem köthetnek házasságot. Ha ez a szükséges szülői beleegyezés nincs meg, a plebános köteles az esketés előtt az Ordinarius utasítását kikérni. (1034. c.)

A házassági akadályok tiltók és bontók.
Tiltó akadályok: 1. az egyszerű fogadalom (votum simplex virginitalis, castitatis perfectae, non nubendi, suscipiendi ordinis sacros et amplectendi statum religiosum); 2. a törvényes rokonság, mely az örökbefogadásból származik¹ és 3. a vegyes vallás. A vegyes vallás alól nyerendő felmentéshez két biztosíték kívántatik. A gyermekek vallásáról szóló megegyezés nálunk mint eddig, államjogilag is érvényes okmányban követelendő (reversalis). A másik biztosíték a nem

katolikus félnek az ígérete, hogy a katolikus felet hitében zavarni és károsítani nem fogja. Ezen megkívánandó biztosítékokon kívül fennáll még a katolikus fél azon lelkiismeretbeli kötelezettsége, hogy a másik megtérítésére fog törekedni. Ha a felek a szükséges biztosítékok nyújtása után a vegyes vallás akadály a felmentést nyernek, házasságkötésüknél nálunk olyképen működik közre a plebános, mint eddig szokásban volt. Egyébként az ide vonatkozó többi előírások a régiéek.

A bontó akadályokat érintőleg új intézkedések a következők:

A korhány (aetas) akadály a ezentúl a férfiaknál a 16., nőknél a betöltött 14. évig tart, mely korhatáron alul a házasság mindenképen érvénytelen. (1067. c.)

Ha az *impotentia* akadály kétes, a házasság nem akadályozandó. A sterilitás nem képez sem tiltó, sem bontó akadályt. (1068. c.)

A cultus disparitas akadály csak olyan házасulók között forog fenn, akik közül az egyik nincs megkeresztelve, a másik a kath. egyházban kereszteltetett meg vagy később tért a kath. egyházba. (1070. c.)

A nőrablás (raptus) akadály a fennforog akkor is, ha a férfi a nőt azon a helyen, ahol az tartózkodik vagy ahová szabad elhatározásából ment, házasságkötés céljából erőszakkal visszatartja (violenta retentio mulieris). (1074. c.)

Az oldalági vérrokonság (consanguinitas lin. coll.) ezentúl csak a harmadik fokig bezárólag akadály. Az egyeneságu vérrokonság minden fokon akadály. Kétes akadállyal egyenes ágon általában egyik fokon sem, oldalágon az első fokon sohasem szabad házasságot kötni. A vérrokonság csak akkor többszörödik mint akadály, ha több a közös törzs, nem pedig ha ugyanaz a törzs többször fordul elő. (1076. c.)

Sógorság (affinitas) akadály csakis az érvényes házasságból származik (sive ratum tantum, sive ratum et consummatum.) Eszerint a törvénytelen sógorság nem akadály többé; ugyszintén nem létezik többé az u. n. affinitas superueniens sem. A törvényes sógorság az egyenes ágon minden fokon, oldalágon csak a második fokig bezárólag akadály. A sógorság többszörös, ha többszörös a vérrokonság vagy ha valaki elhalt hitvesének több vérrokonával lép egymásután házasságra. (1077. c.)

Köztisztességi akadály (imp. publicae honestatis) csak érvénytelen házasságból (sive consummatum, sive non) és nyilvános vagy közismert ágyasságból (concupinatus) származik. Fennáll a férfi és a nőnek egyenesági nőrokonai, valamint a nő és a férfi egyenesági férfirokonai között a második fokig bezárólag. (1078. c.)

Lelki rokonság (cognatio spiritualis) akadály csak a keresztségből származik, még pedig csak a megkeresztelt és a keresztelő valamint a megkeresztelt és a keresztülő között. (1079. c.)

A házassági akadályok alól való felmentések a szokott módon kérendők.

¹ Az u. n. cognatio legalist érintőleg a codex ugy intézkedik, hogy ezentúl csak ott s csak oly mértékben akadály, ahol és amilyen mértékben azt az illető ország államjoga is akadálynak tartja. Nálunk az 1894. évi XXXI. tc. 18. §-a szerint az örökbefogadás tiltó akadály. Azért nálunk egyházzogilag is csak tiltó akadály.

A halálveszedelem esetén, amikor az idő rövidsége miatt az Ordinariusnak nem lehet fordulni, a plebános, valamint az esketésre jogosított lelkész hiányában eskető más pap a lelkiismeret megnyugtatója és az esetleges gyermekel törvényesítése céljából felmentést adhat a házasságkötési forma alól, továbbá az összes egyházi jogi eredetű tiltó, mint bontó akadályok alól, kivéve a papi rendet és az elhalt házasságból származó egyeneságu sógorságot. Ugyanez a joga megvan a gyóntatónak is, de csak a belső forum számára gyóntatás alkalmával. Ha vegyes vallás vagy cultus disparitas alól adatik a felmentés, a szokott cautelák megkivántatnak és a lehetőség szerint biztosítandók.

A codexnél következő új felhatalmazása sok nehéz esetben lesz kiegészítője az eskető lelkésznek. Ha ugyanis oly időben derül ki valamely akadály, amikor már minden elő van készítve az esküvőre s a házasságkötést előrelátható komoly természetű káros következmények nélkül elhalasztani nem lehet, az Ordinariustól való felmentés kérésére pedig idő nincs, az előző pontban felsorolt akadályok alól, ha azok titkosak, felmentést adhat a plebános vagy az esketésre jogosított lelkész hiányában eskető más pap, sőt a gyóntató is, de az utóbbi természetesen csak a belső forum számára. A titkos akadály alól sürgős esetben a plebános által megadott fölmentés, ha az a külső forumra szól és adatott, a házasság anyakönyvében feljegyzendő s a felmentés adásáról az Ordinariusnak azonnal jelentés tenné. (1045. és 1046. c.)

A házasságkötés. A házasság, mint eddig a helyi plebános vagy Ordinarius vagy ezek megbízottja és legalább két tanu előtt kötendő. Általános megbízás a házasságkötéseknél való közreműködésre csak a káplánnak adható. Más papnak csak kifejezetten meghatározott házasságra esetről-esetre lehet delegációt adni. (1094. és 1096. c.)

A plebánosnak a házasságkötésnél való megengedett közreműködésre illetékességet ad a házasságkötés igazi domiciliumán és a plebánia területén való egy hónapi tartózkodásán kívül a jegyesek quasi domiciliuma is.

A házasságkötésnek — nálunk a vegyes szertartású katolikus jegyeseknél is — rendszerint a menyasszony plebánosa előtt kell történnie.

Ha halálveszedelem esetén a plebános, illetőleg az Ordinarius vagy megbízottjuk komoly nehézség nélkül jelen nem lehet, érvényesen és megengedetten köthető a házasság pap

nélkül is csupán két tanu előtt. Sőt ha a jogosított paphoz előreláthatólag egy hónapig nem juthatnak, halálos veszedelem esetén kívül is érvényes és megengedett a pap nélkül, csupán két tanu előtt kötött házasság. A házasságkötés érvényességéhez ugyan nem kívántatik, de ha lehetséges, mindkét esetben meghívandó a két tanu mellé a fent említett eredetileg jogosított lelkész hiányában valamely más pap. Az ily körülmények között eskető pap is adhat felmentést a házassági akadályok alól mint fentebb jelezve volt. (1098. c.)

1099. canon §. 1. Az egyház által előírt házasságkötési forma betartására köteleztetnek:

1. Mindazok, akik a katolikus egyházban kereszteltettek és onna eretnokségből vagy szakadarságból visszatértek, — akkor is, ha a katolikus egyházat elhagyták, — valahányszor egymásközt kötnek házasságot.

2. Ugyanezek, akikről az 1. pontban van szó, ha akár megkeresztelt akár meg nem keresztelt nem katolikusokkal kötnek házasságot, vegyes vallás és cultus disparitas akadályá alól nyert felmentés esetén is.

3. A keleti szertartásúak, ha ezen forma betartására kötelezett latinokkal kötnek házasságot.

§. 2. Az 1. §. 1. pontjában foglalt előírás teljes érvénye mellett sehol sem köteleztetnek a házasságkötés katolikus formájának betartására a nem katolikusok (akár megkeresztelték, akár nem), ha egymás közt kötnek házasságot; továbbá azok a nem katolikus szülőktől származók, akik bár a katolikus egyházban kereszteltettek, csecsemő koruktól fogva eretnokségben szakadarságban vagy minden vallás nélkül nevelkedtek, valahányszor nem katolikus féllel kötnek házasságot.

Természetes, hogy a vegyes vallású felek házassága nálunk azon a címen, hogy az egyház által előírt formát nem tartották be, ezentul sem érvénytelen.

A házasságkötés idejéről a szükséges rendelkezés körlevélileg már közzététetett.

A házasság a plebánia-templomban kötendő. Más templomban vagy kápolnában (sive publ sive semipubl.) csak az Ordinarius vagy a plebános engedélyével. Magánházakban, továbbá semináriumi és szerzetesi templomokban és kápolnában való házasságkötésre csak az Ordinarius adhat engedélyt fontos okok alapján.

A meghatalmazott és a tolmács útján való házasságkötéshez a lehetőség szerint, az u. n. lelkiismereti házasságkötéshez pedig mindig ki kérendő az Ordinarius engedélye.

Hirek a Provinciából.

A noviciát megújulása. Augusztus hó 28-án megható ünnepély keretében tették le a novicius testvérek az egyszerű fogadalmat Feisz Angelus ujonczmester atya kezeibe. Angelus atya reggel 6 órakor énekes sz. misét mondott

a mely alatt ott térdelt a szentélyben a fogadalmat tevő 12 novicius testvér és a sz. mise alatt a sz. áldozáshoz járultak. Mise végén következett maga a fogadalom. P. Angelus szép és szíveshez szóló szavakban ecsetelte a testvérek előtt

32
49
281

a szerzetes élet fönségét majd az előirt imák után egyenkint letették az egyszerű fogadalmat az új formula szerint, mert az egyházi törvénykönyv szerint az egyszerű fogadalmak már nem örök érvényűek, hanem csak ideiglenesek ép azért kimaradnak a formulából ezen szavakkal „toto tempore vitae meae.” A fogadalmat tett testvérek a következők: Jautz Imre, Tekely Tivadar, Hornyák Krizológ, Hajós Márk, Réz Marián, Antretter András, Gerhard Gábor, Milánkovics Narcisz, Tamás Fidél, Tomási Elek, Csiszár Teodór és Vittinger Jenő. Ezekhez járult még a két laikus novicius Bedő Jácint és Cseh Anicét testvérek, akik szintén letették ez alkalommal az egyszerű fogadalmat. A klerikus fogadalmások még aznap, részben másnap Radnára utaztak tanulmányaik folytatására. A noviciátban maradtak P. Sipos Leonárd, Szalai Szalvátor és Szegedi Alfonz testvérek, a kikhez járultak az új noviciusok, de már nem ilyen szép számban. Augusztus 31-én öltöztek be az új noviciusok szám szerint öten és pedig Tóth Béla, Teofil Bajmokról, Kovács Sötét Dénes, Honorius Szabadkáról, Horváth Ferenc, Zsigmond Szigetvárról, Kéri István, Xavér Szegedről és Hires Sándor, Sebestyén Szolnokról. Ugyancsak Pécssett szeptember hó 11-én tertiáriusnak beöltözött Buzi Sándor Sixtus név alatt és Kazik Pál, Agnellus név alatt. Kívánunk mindnyájuknak állhatatosságot és kitartást a jobban.

Új misék. Szeptember hó 12-én szentelte föl Egerben áldozópappá provinciánk két ifju levitáját az egri érsek ur ő nagyméltósága. t. i. Musza Makárt és Gorny Gráciánt. A következő vasárnapon vagyis 15-én tartották mindketten első sz. Miséjüket és pedig Makár atya a pécsi zárdatemplomunkban, Grácián atya pedig az eperjesi zárdatemplomunkban. Pécssett a hívek nagy serege gyűlt össze Makár atya első sz. Miséjére. Pontban nyolc órakor vezette az új misést P. Antal custos és házfőnök atya az oltárhoz a novicius testvérek assistáltak neki, diaconus pedig Bende Szaniszló siklósi vicarius atya volt. Az evangelium után Oberten Odiló atya lépett a szószékre és mélyen átgondolt szép beszédben vázolta a papi méltóság végtelen magasságát de egyszersmind annak súlyos köteleit is. A nagy hatású szép beszéd után folytatódott a sz. Mise, a melyet különösen az avatott legbensőbb lelki ünnepéllé, hogy az újmisés édes anyja, fivére, nővére, a noviciusok és a hívek százai vették magukhoz az ujmisés kezéből a legszentebbet. Az új mise végén az ujmisés megáldotta rendi testvéreit, édes anyját testvéreit majd a híveknek ezreit, a kik eljöttek az ő áldásában részesülni. A szép ünnepélyt barátságos szülőkörű ebéd zárta be a zárda ebédjében.

Nem kevésbé volt szép és megható Grácián atya primiciája Eperjesen, a kinek mандuctora és szónoka Böhm Brunó zárdafőnök atya volt. Részletes jelentést azonban a primiciáról eddig nem kaptunk.

Dispozíciók. Roznik Rajnér atya saját kérelmére fölmentetett a lectori hivatal alól és Szécsénybe disponáltatott. Helyébe theologiai lector lett P. Hermann Hermenegild secretarius atya, a kit a secretariusi teendőkből a mostani újabb hivatala miatt, fr. Knapeccz Aladár végzett teologus subdiaconus fog kíségeteni. Az újmiséseli közül Musza Makár atya Pécsre, Schneider Venczel Atya Budapestre, Gorny Grácián Atya Eperjesre, Szücs Szolán atya Egerbe és Unyi Benardín végzett teologus subdiaconus Kecskemétre nyertek dispoziációt.

Harctéri hírek. P. Temunovics Amand tábori lelkész testvérünk szép kitüntetésben részesült, a mennyiben megkapta a Ferenc-József rend hadi ékitményes lovag keresztjét a vitézségi szalagon. Gratulálunk.

Vince testvér ki megebesülése után a budai zárdában üdült most visszatért a kaderba, hogy ismét beosztást nyerjen. P. László három heti viszontagságos út után visszaérkezett ezredéhez Palesztinába. Kisebb napszurást és sárgaságot kapott, a melyeket már kihevert. Katonáit annyira széteszóra találta, hogy nagy utakat kell neki minduntalan megtenni, ha meg akarja őket látogatni. Ezen utakon alkalma nyílt az egész Szentföldet keresztül kasul megismerni.

„Utazásaim — írja levelében — tanulmányi szempontból igen értékesek és tanulságosak. Most legutóbb is fontos bibliai helyeken fordultam meg, a melyekért igazán nem sajnállok semmi fáradságot és áldozatot; ezek látása bőven kárpótol mindenért. Szamariát, Szichem és környékét, mintegy 60 kilométeres átmérőjű körzetben keresztül kasul barangoltam. Voltam Nablusban (Szichem), ittam Jákob kutjának üdítő vizéből, megtekintettem József patriárka sírját, Sichárfalut, megmásztam Garizim 800 méteres csúcsát, végig autóztam Jákob mezejét. Voltam azon a helyen a hol Ábrahám és Jákob pátriárkák sátrai állottak. Mindezek látása pótolhatlan érték reám nézve.” — Már nem olyan szép, a mit alább irt, hogy egy éjjel, midőn a Tibériás tó partján aludt, egy szökött török katona mindenét ellopta, úgy hogy másnap mezitláb volt kénytelen a közeli városban Derában szaladgálni a tolvaj után, a kit végre el is fogott de már ruháinak és holmijának csak a maradványait találta meg. Egy kölcsön bakancsban volt kénytelen utját folytatni.

Szerkesztői üzenet. Nagy örömnkre és meglepetésünkre már akadt a „Tartományi Közlöny”-nek jótevője, a ki egy ezer koronát küldött, hogy a „Közlöny” ismét a régi terjedelemben jelenhessen meg. Pál atya a benefactor, a ki a távollból is oly igaz szeretettel gondol mindig reánk és semmi áldozatot nem kimél, hogy Provinciánk ügyeit előmozdítsa. E helyütt is kifejezzük neki hálás köszönetünket. A jövő szám tehát újra két ivben jelenik meg.